

Anhörig Göteborg
RTP Göteborg
Hjärnkraft Göteborg
NSPH VG

20230510

Skrivelse

Till

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Hur arbetar Västra Götalandsregionen med att förebygga ohälsa hos anhöriga?

I Västra Götaland finns, utifrån Nka's (Nationellt kompetenscenter anhöriga) uppgifter, drygt 200 000 personer som ger stöd till närstående med olika nedsättningar och i alla åldrar.

Utifrån Socialstyrelsens definition är

- En anhörig är den som ger stöd till en närstående som kan vara maka/make, barn, vuxen dotter/son, kollega, vän, granne etc
- En närstående är den som får hjälp av den anhörige.

(Inom Hälso-och sjukvården används dock av någon outgrundlig anledning begreppet närstående då anhörig menas.)

Anhöriga utför ett omfattande praktiskt, organisatoriskt och emotionellt arbete som utgör en avlastning för den offentliga vården och omsorgen.

Befolkningsstudier genomförda av Socialstyrelsen 2012 och Nka 2018 har visat att personer som regelbundet ger vård, hjälp eller stöd till en närstående har sämre upplevd hälsa än övriga befolkningen. Psykisk påfrestning är den vanligaste och svåraste hälsoeffekten som anhöriga uppger att de erfar till följd av att ge omsorg. Likaså kan stress eller oro kopplat till anhörigrollen påverka anhörigas arbetskapacitet, sociala liv och andra livsområden. Är du som får denna skrivelse själv anhörig har du med stor säkerhet egen erfarenhet av detta.

Vad säger lagen om stöd till anhöriga

Enligt 3 kapitlet 2 § i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska hälso- och sjukvården arbeta för att förebygga ohälsa. Det innebär att hälso- och sjukvården i

förebyggande syfte ska uppmärksamma anhöriga som riskerar att drabbas av ohälsa på grund av att de vårdar eller stödjer en närstående.

Enligt 5 kap. 7 § i HSL samt 6 kap. 5 § patientsäkerhetslag (PSL) ska ett barns behov av information, råd och stöd särskilt beaktas.

Enligt patientlagen (2014:821) ska patientens närstående få möjlighet att medverka vid utformningen och genomförandet av vården, om det är lämpligt och om bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt inte hindrar detta.

Nationell Anhörigstrategi

Regeringen fattade i april 2022 beslut om en Nationell Anhörigstrategi. Dokumentet bifogas skrivelsen.

Att få ett bra anhörigstöd innebär utifrån den nationella anhörigstrategin att

1. den närstående får de insatser den har behov av
2. personal som möter anhöriga har ett anhörigperspektiv
3. anhöriga erbjuds stöd för egen del

Att personal skall ha ett anhörigperspektiv innebär att

- Bemöta och samverka med anhöriga på ett lyhört och respektfullt sätt
- Uppmärksamma och lyssna på de anhöriga, inklusive uppmärksamma deras behov av stöd för egen del
- Hålla dem informerade och delaktiga i den närståendes hälsa, vård och omsorg, under förutsättning att den enskilde samtycker
- Ha kunskap om vad det innebär att vara anhörig och att ge stöd till närstående.
- Vid behov ska den anhörige hänvisas till rätt profession/instans.
- Samverka för att underlätta för anhöriga

Inom t.ex. de psykiatriska specialfunktionerna i Västra Götalandsregionen finns en framtagen närståendestrategi daterat 2021. Utifrån de kontakter som tagits och de erfarenheter vi i föreningen har är denna riktlinje inte känd i verksamheterna och följs således inte.

Vad finns för rutiner i Västra Götalandsregionen för att säkerställa ett bra stöd till anhöriga innefattande ett anhörigperspektiv?

Utifrån det ovan sagda är Anhörig Göteborg och andra intresse/brukarorganisationer, som verkar för alla anhöriga, angelägen om att få svar på följande:

- Finns övergripande politiskt beslutad policy eller riktlinjer avseende bemötande och stöd till anhöriga.
- Om ja hur är dessa implementerade i verksamheterna

- Finns rutiner och kompetens i verksamheterna för att identifiera anhöriga som är i behov av stöd, eller som kan komma att behöva det längre fram. Hur följs dessa rutiner upp?
- Finns riktlinjer, rutiner, strategier i verksamheterna som innebär att ett anhörigperspektiv genomsyrar den dagliga verksamheten?
- Finns även rutiner och kompetens för att säkerställa att anhörigas insatser verkligen är frivilliga. Hur följs dessa rutiner upp.
- Känner vårdpersonal som möter patienter och anhöriga till det stöd som kommunerna erbjuder och finns någon rutin för att informera om stödet i möten med patienter och deras anhöriga. Hur följs denna rutin upp?

För funderingar, önskemål om ytterligare synpunkter eller fakta är vi självklart positiva till kontakt.

Slutligen

Under 2023 ska Sahlgrenska Universitetssjukhuset spara omkring 1,5 miljarder. De förslag till nedläggningar och nedskärningar som finns vad gäller ren vårdverksamhet kommer inte enbart med förödande effekt att drabba de enskilda personer som berörs utan även deras anhöriga. Det finns en stor risk för att ett resultat av besparingarna kommer att innebära en ökad belastning på primärvården dit både anhöriga och närstående kommer för att söka hjälp och lindring för sin fysiska och psykiska ohälsa.

Elisabet Ljungström
Ordförande
Anhörig Göteborg
info@anhorigbg.se

Ing-Britt Bengtsson
Ordförande
Hjärnkraft Göteborg
ing-britt.bengtsson@yahoo.com

Tord Hansson
Ordförande
RTP Göteborg
Tord.hansson@telia.com

Sonny Wåhlstedt
Ordförande
NSPH VG
sonny@nsphvastragotaland.se